

¿Què és cultura catalana?

Max Cahner

Aquests darrers temps s'ha reproduït entre els historiadors de la literatura la vella qüestió de què és literatura catalana: si només la literatura catalana o bé la literatura produïda per la societat catalana, sigui quina sigui la llengua en què sigui escrita. Sembla que el criteri que hi preval és el primer, perquè és evident que la creació literària és una forma de creació artística que utilitza la llengua com a mitjà d'expressió, i és la identitat d'aquesta llengua: les obres de Kafka formen part de la literatura alemanya, igual com les de Guillem de Castro de la castellana, les de Montaigne de la francesa o les de Joyce de l'anglesa, al marge de la nacionalitat o de la llengua familiar dels autors. També és veritat que hom parla de literatura nord-americana, mexicana, o quebequesa, però com a literatures lingüístiques coherents, diferenciades per raons geogràfiques i històriques del conjunt de la producció literària en les llengües corresponents (anglès, castellà, francès).

En cap cas hom no esmentarà una literatura canadenca que compregui la producció en francès o en anglès, o bé hom comprendrà les produccions en llengües ameríndies en les

llatino-americanes. Tanmateix, quan tractem de la història de la cultura, les coses són diferents. La cultura escrita d'un poble sovint s'expressa en més d'una llengua i, fins i tot, només en una llengua diferent de la pròpia d'aquest poble. Durant segles, la cultura dels pobles de l'Europa Occidental s'expressà només en llatí (i, segons com ho considerem, també en hebreu).

A partir de la Baixa Edat Mitjana, determinades formes de cultura, com la literatura, l'adoctrinament religiós o la divulgació científica i tècnica, utilitzaren les llengües anomenades vulgars, encara que algunes d'aquestes tingueren un àmbit d'utilització més ampli de la seva extensió com a llengua parlada; aquest és el cas de l'occità, que, com a llengua literària, s'estengué pels Països Catalans i fins al nord d'Itàlia, fins al segle XIII i encara més enllà; o el castellà, que fou llengua literària a tota la península ibèrica i al sud d'Itàlia, a partir dels segles XV o XVI. Tot i això, no hi ha cap dubte que les poesies occitanes de Guillem de Berguerà o de Cerverí de Girona, els tractats llatins de Ramon Llull, Arnau de Vilanova o Lluís Vives, o les obres en castellà de Furió i Ceriols, Feliu de la Penya, Maïans, Capmany i Balmes, formen

part de la història cultural dels Països Catalans.

Malgrat algunes reticències poc solvents, hom troba adequat d'anomenar literatura catalana a la produïda en llengua catalana a tots els Països Catalans. S'utilitza sovint més «prudència» a anomenar «catalanes» d'altres formes culturals que utilitzen un altre vehicle lingüístic o que s'expressen a través de mitjans no lingüístics; tanmateix, hi ha una prou arrelada tradició, si més no des de la Renaixença (des de Rubió i Lluch, Torras i Bages, o Frederic Clascar, fins a Joan Fuster, Alexandre Cirici o la *Gran Enciclopèdia Catalana*) que fa que no trobem estrany de considerar catalanes (és a dir que formen part de la cultura dels Països Catalans) l'obra filosòfica de Tosca, l'obra erudita de Maïans o la pintura de Ribera. El fet que la llengua catalana hagi trigat cent anys més al País Valencià que al Principat a esdevenir de nou la llengua normal de creació literària no justifica la distorsió que hom acostuma a fer de la nostra història cultural moderna. Tota la important renovació dels estudis sobre la nostra cultura, especialment des del modernisme endavant, no passa, així, de l'etapa d'una «història regional».

Escola Vaixell

Jardí d'infància
Pre-escolar
EGB

MATRÍCULA oberta

Xops, 3
(per Ctra. Riba-roja)
L'ELIANA
Telèfon 274 02 44